

Koncepcja rozwoju Muzeum Zabawek i Zabawy na lata 2024 – 2027

Misja Muzeum – wypracowana w Strategii Muzeum Zabawek i Zabawy pod kierunkiem prof. Katarzyny Barańskiej wspólnie z zespołem – jest założeniem przewodnim działalności placówki. Brzmi ona: **Muzeum Zabawek i Zabawy to otwarta, nowoczesna instytucja, która biorąc za punkt wyjścia zabawkarskie tradycje Kielc i Regionu Świętokrzyskiego, sięga poza sferę ogólnopolską, mając na uwadze horyzont europejski i światowy. Dbając o zgromadzone dziedzictwo kulturowe, systematycznie powiększa kolekcję, zapraszając wszystkich do międzykulturowego, interdyscyplinarnego dialogu na temat roli zabawek i zabawy oraz ich kontekstów historycznych i współczesnych.**

Cele rozwoju Muzeum Zabawek i Zabawy w latach 2024 – 2027 będą realizowane w oparciu o wypracowane Strategię Rozwoju Muzeum oraz Strategię Rozwoju Kolekcji oraz Strategię Działań Marketingowych. Będą także kontynuacją rozpoczętych działań w latach 2020 – 2023 mających na celu rozwój placówki na wszystkich polach jej funkcjonowania. Założenia realizowane będą w obszarach wskazanych w strategii.

Domena I: zbiory jak podstawowy sens działań muzealnych.

W tym obszarze realizowane będą następujące cele strategiczne:

1) Upowszechnianie zbiorów poprzez przygotowanie nowej wystawy stałej.

W związku z pojawieniem się możliwości realizacji projektu finansowanego z Programu Fundusze dla Świętokrzyskiego pod nazwą „Rozbudowa i rozwój zasobów Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach” istnieje realna szansa na zmianę wystawy stałej, która po ponad 10. latach prezentowania jest ekspozycją już wyeksploatowaną pod kątem edukacyjnym i estetycznym. Jeśli uda się uzyskać dofinansowanie w roku 2025 nastąpi realizacja budowy nowej wystawy stałej wraz z projektem aranżacji wystawy oraz strefy wejścia. W ostatnich latach powołany został zespół (wraz z grupą ekspercko – doradczą z Uniwersytetu im. J. Kochanowskiego w Kielcach), którego celem było wypracowanie scenariusza nowej wystawy stałej. Stworzona została koncepcja jednolitej, poprowadzonej chronologicznie ekspozycji prezentującej historię i przemiany dotyczące zabawek i zabawy na przestrzeni wieków: od starożytności po czasy współczesne. Ekspozycja prezentować będzie zagadnienia z kręgu kultury europejskiej z naciskiem na rozwój zabawkarstwa w Polsce. **Muzeum powstało na**

kanwie silnej tradycji zabawkarskiej miasta i regionu. Produkcja zabawek jest dziedzictwem historycznym miasta i tożsamością kulturową Muzeum Zabawek i Zabawy. Kieleccyzna posiadała silne tradycje zabawkarskie – tu produkowano cenione w innych regionach zabawki ludowe, a później rozwinięto działalność przemysłową czyli kieleckie spółdzielnie zabawkarskie. Nie bez kozery o Kielcach mówi się, że są **miastem zabawek**. To tu na początku XX wieku ojciec i synowie Mikus produkowali drewniane zabawki płaskie (przy ul. Wiosennej) by w latach 50. XX wieku powołać kieleckie spółdzielnie zabawkarskie, w tym niezwykle prężnie działająca „Gromadę”. Spółdzielnia produkowała swoje zabawki, w tym charakterystyczne laleczki drewniane w strojach ludowych i regionalnych, znajdując rynki zbytu na wszystkich kontynentach. Spółdzielnia posiadała na tyle duże znaczenie, że pod jej egidą utworzono w Kielcach w 1972 roku organizację zrzeszającą producentów zabawek – Krajowy Związek Spółdzielni Zabawkarskich, którego naturalnym spadkobiercą jest Muzeum. W mieście działały jeszcze spółdzielnia „Precyzja”, która produkowała zabawki metalowe - w tym znany niemal wszystkim pistolet kapiszonowy oraz „Świętokrzyska” – która specjalizowała się w produkcji zabawek tkaninowych. Dużą część kolekcji muzealnej stanowią produkty wspomnianych spółdzielni, które nierozzerwalnie wiążą się z przemysłową historią miasta. Nowa wystawa stała Muzeum Zabawek i Zabawy ma być ekspozycją zajmującą niemal 600 m² powierzchni. Przestrzeń ta ma być spójna pod względem narracyjnym a jednocześnie aranżacyjnym oraz nowoczesna w warstwie edukacyjnej. Zabawki są doskonałym świadectwem zmian jakie niesie cywilizacja, przyglądając się zabawkom możemy odczytać zmiany w kulturze, społeczeństwach, trendach, nurtach wychowawczych czy pedagogicznych. Treści, które wynikają z zabawek wiele mówią współczesnym o życiu ludzi w poszczególnych okresach historycznych. Wystawa ma prezentować najważniejsze zabawy i zabawki na przestrzeni wieków oraz kanon zabawek, który wykształcił się przez stulecia. Ma przekazywać treści zrozumiałe zarówno dla dziecka, jak i odbiorcy dorosłego. Zwiedzający po wizycie w muzeum powinien wyjść z wiedzą i świadomością, że zabawki niosą ze sobą wiele istotnych treści i są świadectwem minionych czasów. Dzięki nim można prześledzić historie rozwoju społeczeństwa i historii rozwoju dziecka w społeczeństwie. Na wystawie przewidziane są ścieżki oprowadzania dla różnych grup wiekowych, które zostaną opracowane zgodnie z etapami rozwoju dziecka i w oparciu o psychologię rozwojową. Tak by pięcioletek traktował pobyt na wystawie jak dobą zabawę, a dorosły by miał szansę poszerzyć

wiedzę. Nowa wystawa stała ma przyczynić się do poszerzenia grona odbiorców placówki (zwiedzający, uczestnicy warsztatów, odwiedzający wystawy czasowe, pracownicy naukowci). Wraz z nową aranżacją wystawy przeprowadzone zostaną działania związane z przebudową strefy wejścia. Będą one poprzedzone opracowaniem szczegółowego projektu aranżacyjnego, na bazie którego powstanie projekt konstrukcyjny oraz instalacyjny. Będzie konieczne zaprojektowanie i wykonanie instalacji elektrycznej, informatycznej, teletechnicznej zachowując przy tym najnowocześniejsze standardy w zakresie energooszczędności. Nowa wystawa dostępna będzie także dla osób z niepełnosprawnościami i dla nich dostosowana.

- 2) **Upowszechnianie zbiorów poprzez realizację planu wystaw czasowych w latach 2024 – 2027** (poza czasem, kiedy przestrzeń wystawiennicza będzie wyłączona na rzecz budowania nowej wystawy stałej) każdorocznie przygotowywany będzie plan wystaw i wydarzeń artystycznych skierowanych do różnych grup odbiorców. W miesiącach wiosennych i letnich uatrakcyjnienie spotkań poprzez organizację wydarzeń na dziedzińcu muzeum. Planowane są trzy wystawy czasowe w roku obudowane bogatą siatką wydarzeń towarzyszących pogłębiających możliwości odbioru przygotowanych treści przez różne grupy odbiorców. W roku 2024 planowane są wystawy „Miniaturowy świat wielkich rzeczy” oraz „Inspirowane naturą”, a także „Zabawki Dalekiego Wschodu”. Ponadto działalność wystawiennicza będzie zwieńczeniem badań nad zabawką i rolą zabawy prowadzonych przez pracowników merytorycznych Muzeum. W tym zakresie placówka będzie także reagować na zmiany i mody kulturowe mające odbicie w tworzonych ekspozycjach.
- 3) **Upowszechnianie zbiorów poprzez przygotowanie gotowych scenariuszy wystaw do wypożyczenia ze zbiorów MZiZ** oraz wdrożenie systemu MONA ONLINE do upowszechniania zbiorów w sieci, otwarcie programu zwiedzania wirtualnego Muzeum.
- 4) **Upowszechnianie zbiorów poprzez stworzenie miejskiego szlaku zabawki w śródmieściu Kielc.** Muzeum Zabawek i Zabawy jest jednym z najbardziej charakterystycznych punktów na mapie turystycznej Kielc, ale i kraju. Znajduje się na szlaku kulturowym miasta odwołując się do jego historii i tradycji (historii – ze względu na prezentację dziedzictwa kulturowego Kielc i regionu, w którym istniały ośrodki zabawkarskie, tradycji poprzez umieszczenie siedziby Muzeum w zabytkowym budynku na szlaku architektonicznym poświęconym Franciszkowi Ksaweremu

Kowalskiemu – twórcy wielu miejskich budowli. Wśród nich Placu Wolności, budynku po dawnych bazarach, w którym dziś mieści się Muzeum). Na tej kanwie ma powstać szlak turystyczny w śródmieściu, którego efektem wizualnym będą niewielkie formy rzeźbiarskie przedstawiające zabawki z kieleckich spółdzielni zabawkarskich informując w ten sposób o tradycjach rękodzielniczych i przemysłowych stolicy regionu.

Domena II: Muzeum jako przestrzeń dialogu z otoczeniem

W tym obszarze realizowane będą następujące cele strategiczne:

1) Systematyczne multiplikowanie grup interesariuszy korzystających z oferty MZiZ

Dwa hasła promocyjne określają działania Muzeum Zabawek i Zabawy: **Muzeum Dom Spotkań oraz Łączymy Pokolenia** są one określeniem otwartości i atrakcyjności realizowanych tu projektów. W kolejnych latach następować będzie rozbudowywanie oferty wystawienniczej, merytorycznej i edukacyjnej dla różnych grup docelowych uwzględniające potrzeby seniorów i niepełnosprawnych. Aktualizowanie katalogu działań w oparciu o bieżące analizy potrzeb różnych grup interesantów. Dążenie do tego, by działać przeciw wykluczeniom społecznym, budowanie wizerunku muzeum jako instytucji otwartej i wrażliwej na otoczenie. Ewaluacja oferty edukacyjnej dla szkół, wprowadzenie zajęć metodą dramy dla przedszkoli Umacnianie wizerunku muzeum jako miejsca spotkań dla rodzin i miejsca budowania dobrych relacji poprzez kontynuowanie projektów „Buduj swój emocjonalny dobrostan w Muzeum Zabawek i Zabawy” oraz „Kołysz, buja i przytulaj”. Realizacja projektu edukacyjnego dla grupy docelowej senior – dziecko (babcia, dziadek – wnuczki) w celu integracji międzypokoleniowej oraz wzajemnej wymiany doświadczeń, wiedzy i emocji. Wymiana między muzeami w zakresie wystaw i inicjatyw, organizowanie konkursów dotyczących zabawek (zabawka przyjazna dziecku) oraz pokazów wzornictwa. Stworzenie systemu działania muzeum jako instytucji włączającej, rozpoznanie potrzeb rozmaitych grup i możliwości ich zaspokojenia. Współdziałanie z instytucjami edukacyjnymi i kulturalnymi w regionie. Współpraca z innymi podmiotami działającym w obszarze zabaw i zabawek – współorganizowanie z Targami Kielce festiwalu KlockiFest.

Nawiązanie współpracy z dedykowanym muzeum zabawek z terenu Europy w celu wymiany wystaw, doświadczeń, działań edukacyjnych.

- 2) **Budynek Muzeum jako jedno z centrów życia kulturalnego miasta.** Podniesienie świadomości społecznej historycznego charakteru i rangi budynku muzeum jako istotnego miejsca na mapie zabytkowych budowli miasta poprzez interesujące wykłady dotyczącego tego miejsca przygotowanie gier terenowych wewnątrz budynku oraz publikacji na temat jego przemian. W latach 2026 – 2027 planowe jest nowoczesne zagospodarowanie podwórca Muzeum poprzez pielęgnowanie nasadzeń i zieleni oraz przygotowanie przestrzeni edukacyjno – zabawowej dla odwiedzających jego integralną częścią staną całoroczne wielkogabarytowe zabawki wykonane z trwałego odpornego materiału, które będą służyć odwiedzającym do zabawy. Dzieci będą mogły wejść do środka zabawki i zainicjować zabawę. Ponadto na dziedzińcu organizowane będą w okresie wiosenno – letnim imprezy plenerowe promujące wspólne spędzanie czasu i budowanie wartościowych relacji. Będą to koncerty, przedstawienia, pokazy. Udział w kolejnych edycjach festiwalu literackiego „Pociąg do literatury. Festiwal Herlinga – Grudzińskiego” w ramach którego Muzeum organizuje spotkania autorskie z twórcami wartościowej literatury dziecięcej i młodzieżowej. Przygotowanie w okresie letnim Festiwalu Nauki i Zabawy w oparciu o zabawy dawne na dziedzińcu Muzeum.

Domena: Muzeum jako centrum badań naukowych

W tym obszarze realizowane będą następujące cele strategiczne:

- 1) **Podniesienie poziomu badań poprzez pracę zespołu dokumentacyjno – badawczego.** Ustalenie zakresów i stworzenie programu badań naukowych prowadzonych przez Muzeum w kolejnych latach. Zrekonstruowanie kanonu zabawek współczesnych dokonane przez prowadzone interdyscyplinarne badania. Prowadzenie badań w ujęciu historycznym i współczesnym w nawiązaniu do bieżących trendów stylistycznych, technologicznych, zmiany materiałowe i kulturowe. Do tematów badawczych należeć będą „Zabawka polska po 89 roku” , „Czy kultowe zabawki”. Stałe upowszechnianie wyników badań i działalności naukowej Muzeum poprzez katalogowanie, publikowanie i udostępnianie wniosków z badań.

Informowanie o zasobach Muzeum i jego działaniach w roczniku muzeum, uzyskanie statusu czasopisma punktuowanego w kolejnych latach. Organizacja wydarzeń naukowych we współpracy z jednostkami naukowymi i muzealnymi krajowymi.

- 2) **Rozwój kolekcji Muzeum oraz opieka i interpretacja zbiorów.** Rozbudowanie kolekcji w oparciu o aktualizowaną Strategię Gromadzenia Zbiorów. Prowadzenie badań i dokumentacji w obszarach istotnych dla realizacji polityki gromadzenia.. Konserwacja zbiorów – prowadzenie działań interwencyjnych i prewencyjnych. Możliwości pozaetatowego dokooptowania do Zespołu współpracowników w celu rozszerzenia kompetencji (w trybie interdyscyplinarnym). W miarę posiadanych środków stworzenie Pracowni Digitalizacji i realizacja projektu digitalizacyjnego.

Domena: Inwestycje

W tym obszarze realizowane będą:

- 1) W roku 2024 przeprowadzenie inwestycji związanej z uszczelnieniem fundamentów budynku oraz remontem podmurówek– dofinansowanie z środków zewnętrznych. Realizacja na podstawie projektu budowlanego opracowanego ze środków dotacji celowej samorządu Miasta Kielce.
- 2) W latach 2024 - 2025 modernizacja zaplecza informatycznego, zakup oraz wdrożenie jednostki centralnej pełniącej rolę serwera oraz zapory sieciowej.
- 3) W latach 2026 – 2027 prace modernizacyjne elewacji budynku, jego iluminacja, ruchome zadaszanie dziedzińca oraz OZE (warunkiem jest otrzymanie dofinansowania z środków europejskich - Program Fundusze dla Świętokrzyskiego)

Domena: Zespół

Stałe poszerzanie kompetencji zespołu Muzeum: wzbogacenie zespołu o kustoszy ze stopniem naukowym w celu podniesienia możliwości realizacji założeń badawczych i wystawienniczych, wzbogacenie zespołu o edukatorów związanych z Forum Edukatorów Muzealnych, szkolenia przeznaczone dla przewodników – animatorów Muzeum.

DYREKTOR
dr Iłona Daria Dyktyńska